

 ΑΡΝΟΣ βιβλία με στόχο!

Έκθεση-Έκφραση

Τετράδιο Σπουδής

α τεύχος

Προετοιμασία για Πανελλήνιες - Πανεπιστήμιο

α' Λυκείου

ΓΙΑΝΝΗΣ ΨΥΧΑΡΗΣ
1854-1929

 ΑΡΝΟΣ
Online Education

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ & ΑΣΚΗΣΕΩΝ

★ **100%** ★
ΕΠΙΤΥΧΙΑ
Μέθοδος
ΑΡΝΟΣ

Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο για Διδασκαλία & Μελέτη

Τετράδιο Σπουδής - Γιατί;

Το Τετράδιο Σπουδής ΑΡΝΟΣ είναι βασισμένο στη Μέθοδο ΑΡΝΟΣ, ένα σύστημα μάθησης με Στόχους – Υλοποίηση – Πιστοποίηση.

Βοηθάει το μαθητή να οικοδομήσει τη σκέψη του βήμα-βήμα, απλά και κατανοητά. Είναι Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο βάσει του οποίου γίνεται η διδασκαλία στο online μάθημα με «φυσικό» τρόπο. Ο δάσκαλος γράφει και υπογραμμίζει παράλληλα με το μαθητή.

Το Τετράδιο Σπουδής αποτελείται από:

- ★ Οπτικοποιημένη Θεωρία με ροή & συνέχεια
- ★ Ασκήσεις για Διδασκαλία και Εξάσκηση
- ★ Συνδυαστικές και Επαναληπτικές Ασκήσεις
- ★ Θέματα Προσομοίωσης Εξετάσεων

Πιστοποίηση Γνώσεων

Σε προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξάγονται online ή/και δια ζώσης **Επαναληπτικά Τεστ Αξιολόγησης** στα οποία ο μαθητής πιστοποιεί και επαληθεύει τις γνώσεις του.

Για τους Γονείς

Πώς ο γονέας μπορεί να έχει εικόνα και εποπτεία στην πρόοδο του παιδιού του;

Το Τετράδιο Σπουδής είναι σχεδιασμένο με τέτοιον τρόπο για τη βήμα – βήμα εξάσκηση του μαθητή, μεταβαίνοντας με ασφάλεια από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα. Επίσης, είναι ένας φυσικός τρόπος ο Γονέας να ελέγχει την πρόοδο του παιδιού του.

Πώς γίνεται η εποπτεία από το γονέα;

Σε κάθε μάθημα ελέγχει την ορθότητα των λύσεων, την κατανόηση και τη συμμετοχή του παιδιού στα μαθήματα.

Διδασκαλία στον ΑΡΝΟ σημαίνει:

- ★ Απεριόριστη μελέτη με video lessons
- ★ Αυτομάθηση στο App Arnos Learn
- ★ Coaching εξατομικευμένο
- ★ Μοτίβα Μάθησης και Εξάσκησης
- ★ Κάθε Απορία για εμάς είναι Πρόκληση!

★ Μέθοδος ΑΡΝΟΣ

Η **Μέθοδος ΑΡΝΟΣ** οδηγεί κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως γνώσεων ή επιπέδου, να μελετά από το επίπεδο όπου αισθάνεται άνετα, ώστε να διαμορφώσει γερές βάσεις για μάθηση.

Live Διδασκαλία Το online μάθημα γίνεται με φυσικό τρόπο, γιατί συνδυάζει την Τεχνολογία, το Πνεύμα, την Οργάνωση και την Εμπειρία.

Τετράδιο Σπουδής Είναι ο οδηγός για τη διδασκαλία του μαθήματος, την εξάσκηση του μαθητή και την πραγματοποίηση της online διδασκαλίας με Λόγο, Εικόνα και Παρατήρηση.

Καθηγητής Είναι ο σκηνοθέτης της διδακτικής πράξης, ο οποίος δρα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό οικοσύστημα με Στόχους, Μαθησιακό Πλάνο και Ευθύνη.

«Μέθοδος ΑΡΝΟΣ... το καταστάλαγμα μιας πορείας 35 ετών με εκπαιδευτικές και εκδοτικές επιτυχίες, με ταξίδια πολιτισμού, συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις και αποτυχίες... μα, κυρίως, η παρακαταθήκη του ζευγολάτη πατέρα - Αρνού.»

Γιάννης Π. Κρόκος

Περιεχόμενα

Ασκήσεις στη θεωρία της έκθεσης	2
1 ^η Θεματική ενότητα: Γλώσσα	8
2 ^η Θεματική ενότητα: Γλωσσομάθεια	14
3 ^η Θεματική ενότητα: Αναλφαβητισμός	19
4 ^η Θεματική ενότητα: Διάλογος.....	24
5 ^η Θεματική ενότητα: Εφηβεία.....	28
Γλωσσικές ασκήσεις	37

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ασκήσεις στη θεωρία της έκθεσης

Η παράγραφος

1. Να βρείτε ... ακολουθούν.

Α) Θεματική περίοδος: Αν κάποιος...τη γλώσσα, Λεπτομέρειες: Οι κοινωνικές...στην άλλη, Κατακλείδα: Επομένως...απαραίτητο.

Β) Θεματική περίοδος: Η γλώσσα...αισθήματά μας, Λεπτομέρειες: Η αξία...εξωτερικευτούν, Κατακλείδα: ΔΕΝ ΕΧΕΙ

Γ) Θεματική περίοδος: Ιδιαίτερο οξύ...εκπαίδευση, Λεπτομέρειες: Πρόβλημα...θέσεις, Κατακλείδα: ΔΕΝ ΕΧΕΙ

Δ) Θεματική περίοδος: Η οικονομική...κοινωνίες, Λεπτομέρειες: Η οικονομία...ολωσδιόλου, Κατακλείδα: ΔΕΝ ΕΧΕΙ

2. Ποια ... αιτιολόγησης;

Α) διότι => δηλώνει αιτία

Β) γιατί => δηλώνει αιτία

Γ) γιατί => δηλώνει αιτία

3. Να εντοπίσετε .... που ακολουθούν.

α) ορισμός

β) παραδείγματα

γ) ορισμός

δ) διαίρεση

ε) αναλογία

στ) σύγκριση-αντίθεση

ζ) αίτιο-αποτέλεσμα

η) αιτιολόγηση

Συνοχή – συνεκτικότητα

1. Να επισημάνετε ... διαρθρωτικές λέξεις.

Ωστόσο: αντίθεση

Δηλαδή: επεξήγηση

Επειδή: αιτία

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Επομένως: συμπέρασμα
Αργότερα: χρονική σχέση
Προπάντων: έμφαση
Αντίστοιχα: παραλληλισμός
Επιπλέον: προσθήκη
Γενικότερα: γενίκευση
Προκειμένου να: σκοπός
Αναμφίβολα: βεβαιότητα
Πρώτον: απαρίθμηση
Ειδικότερα: διασαφήνιση
Συμπερασματικά: συμπέρασμα
Επιπρόσθετα: προσθήκη

2. Να βρείτε ... παρόμοια σημασία.

Ενδεχομένως: πιθανότητα, πιθανόν
Γιατί: αιτιολόγηση, επειδή
Για παράδειγμα: παράδειγμα, λόχου χάριν
Όποτε: χρόνος, όταν
Μα: αντίθεση, εντούτοις
Εάν: προϋπόθεση, σε περίπτωση που
Ωστόσο: αντίθεση, παρόλα αυτά
Έπειτα: χρονική συνέχεια, στη συνέχεια

3. Αφού .... συνεκτικότητα.

1. Για παράδειγμα: παράδειγμα, επίσης: προσθήκη, όπως: παρομοίωση, ακόμα: προσθήκη, μάλιστα: έμφαση
2. α) Αντίθεση => όμως, β) επανάληψη λέξης (κίνδυνος) και προσθήκη δεικτικής αντωνυμίας (αυτός)
3. ωστόσο: αντίθεση, κυρίως: έμφαση, δηλαδή: επεξήγηση, έτσι: συμπέρασμα

Επιχείρημα – συλλογισμοί

1. Να διακρίνετε .... συλλογιστική πορεία του πομπού.

- α. παραγωγικός
- β. επαγωγικός
- γ. επαγωγικός
- δ. αναλογικός
- ε. παραγωγικός

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Να διακρίνετε ... αναλογική των ακόλουθων παραγράφων).

- α. παραγωγική
- β. αναλογική
- γ. παραγωγική
- δ. επαγωγική
- ε. επαγωγική
- στ. αναλογική

3. Να ....έμμεσους.

- α. άμεσος
- β. έμμεσος

Λειτουργίες της γλώσσας

1. Να ... παρουσιάζουν.

Κυριολεκτική/δηλωτική: ο λόγος χαρακτηρίζεται από ακρίβεια και σαφήνεια, σκοπός είναι η πληροφόρηση του δέκτη, τήρηση των γλωσσικών κανόνων, ο πομπός απευθύνεται στη λογική του δέκτη.

Μεταφορική/συνυποδηλωτική: σκοπός είναι η πρόκληση συγκίνησης, ο λόγος αποκτά ζωντάνια και παραστατικότητα, υπάρχουν πολλά σχήματα λόγου και ποικίλα εκφραστικά μέσα, ο πομπός απευθύνεται στο συναίσθημα του δέκτη.

2. Ποια ... αποσπάσματα;

- A. ποιητική
- B. αναφορική και ποιητική (συνδυασμός)
- Γ. αναφορική
- Δ. ποιητική
- E. ποιητική
- Στ. αναφορική
- Z. αναφορική

3. Να εντοπίσετε ... την απάντησή σας.

Λύθηκε στα γέλια όταν άκουσε την ιστορία της: μεταφορά

Δεν υπάρχει κριτική χωρίς υποκειμενικότητα: κυριολεξία

Έχει μια τετράγωνη λογική στη ζωή του και αυτό τον βοηθάει πολύ: μεταφορά

Αναλαμβάνω εγώ το βάρος των ευθυνών: κυριολεξία

Οι τύψεις με βαραίνουν: μεταφορά

Η Άννα έχασε τα κλειδιά της, τα έψαχνε όλη την ημέρα: κυριολεξία

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Το νερό που πηγάζει από εδώ είναι πόσιμο: κυριολεξία
Είχαμε ένα πολύ άσχημο τσακωμό και ξεστόμισε βαριά λόγια: κυριολεξία
Το προηγούμενο καλοκαίρι κάναμε ένα ταξίδι στην πανέμορφη Κρήτη: κυριολεξία
Το έργο του έκρυβε ένα βαθύτερο νόημα: μεταφορά
Η γιαγιά μου, μου έλεγε πάντα να ακούω την καρδιά μου: μεταφορά
Έζησε στη σκιά μιας ισχυρής προσωπικότητας: μεταφορά

Προφορικός & γραπτός λόγος

1. Να αντιστοιχίσετε ... χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν.

Προφορικός λόγος: απουσία συνδετικών λέξεων και φράσεων, απλό, καθημερινό λεξιλόγιο, παρατακτική σύνδεση και μικροπερίοδος λόγος, ελλειπτικές προτάσεις και ανολοκλήρωτες φράσεις, άμεση πρόσληψη του μηνύματος

Γραπτός λόγος: σύνθετο, επεξεργασμένο λεξιλόγιο, επιμελημένη σύνταξη, απεριόριστος χρόνος για την οργάνωση του λόγου, διατήρηση του μηνύματος στον χώρο και τον χρόνο, υποτακτική σύνδεση και μακροπερίοδος λόγος

2. Ο προσχεδιασμένος ...Βουλή των Εφήβων.

Αγαπητό ακροατήριο,

Μαζευτήκαμε σήμερα εδώ για να μιλήσουμε για τις σχολικές διακρίσεις, οι οποίες αποτελούν απτή πραγματικότητα στη σύγχρονη εποχή. Πρέπει να κατανοήσουμε ότι οι διακρίσεις, σε όποιο περιβάλλον κι αν λαμβάνουν χώρα, είναι καταδικαστέες, καθώς πηγάζουν από υποκειμενικά κριτήρια και εμπάθειες, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνουν τις διαπροσωπικές σχέσεις και την κοινωνική προσαρμογή.

Ενεργητική & παθητική σύνταξη

1. Στις παρακάτω ... στο αντίθετό του.

α. ενεργητική => παθητική: Οι θεσμοί της δημοκρατίας σήμερα πιέζονται όλο και περισσότερο από την αύξουσα κυριαρχία του αυτοματισμού στον τομέα της επιστήμης, της τεχνικής και της πληροφόρησης.

β. ενεργητική => παθητική: Η αξία του διαλόγου γίνεται αντιληπτή από λίγους και εφαρμόζεται από ακόμη πιο λίγους.

γ. ενεργητική => παθητική: Το δικαίωμα της δημιουργικής δραστηριότητας αφαιρέθηκε από τον καταναλωτικό τρόπο ζωής και τις μαγικές εικόνες της εποχής μας.

δ. ενεργητική => παθητική: Η οικονομική ανάπτυξη αναστέλλεται από τον αναλφαβητισμό

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- ε. ενεργητική => παθητική: Η επιτυχής ενσωμάτωση των ατόμων στην αγορά εργασίας δυσχεραίνεται από τη μη ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
- στ. παθητική => ενεργητική: Θα πρέπει να αναζητήσουμε συστηματικά νέους τρόπους εκμάθησης ξένων γλωσσών.
- ζ. ενεργητική => παθητική: Έξω από τη χώρα μας πάλι δεν έχει προβληθεί η ελληνική γλώσσα με σωστό και ουσιαστικό τρόπο.
- η. ενεργητική => παθητική: Η γλωσσική ποικιλία διευρύνθηκε από την τυπογραφία με τα ποικίλα εργαλεία του γραπτού λόγου.
- θ. παθητική => ενεργητική: Η οικογένεια επηρεάζει και διαμορφώνει το προσωπικό στυλ ελεύθερου χρόνου.
- ι. παθητική => ενεργητική: Όλα τα πανεπιστήμια της χώρας προσφέρουν σήμερα μαθήματα ελληνικής γλώσσας.
- ια. Ενεργητική => παθητική: Η ανοησία ξεσκεπάζεται από τη σάτιρα και από την άλλη καυτηριάζεται το κακό.
- ιβ. Ενεργητική => παθητική: Από μια τέτοια διαδικασία δημιουργούνται αναπόφευκτες εντάσεις και πιθανές συγκρούσεις με το περιβάλλον, ανασφάλεια, αλλά και συγχρόνως έξαψη και διάθεση για πειραματισμούς.
- ιγ. Παθητική => ενεργητική: Η πλειονότητα των παιδιών δεν έχει κατακτήσει την έννοια του εγγραμματος.
- ιδ. Παθητική => ενεργητική: Ο ΟΗΕ κατατάσσει την Ελλάδα στην 35η θέση παγκοσμίως, καθώς τα περισσότερα αναπτυγμένα κράτη του κόσμου έχουν εξαλείψει το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού.

Ρηματικά πρόσωπα

1. Να αιτιολογήσετε ... στα ακόλουθα αποσπάσματα.

- α. α' ενικό => προσδίδει έναν τόνο εξομολογητικό, προσωπικό, οικείο και βιωματικό.
- β. α' πληθυντικό => εκφράζει τη συλλογικότητα και τη συντροφικότητα
- γ. α' ενικό => προσδίδει έναν τόνο εξομολογητικό, προσωπικό, οικείο και βιωματικό.
- δ. γ' ενικό => προσδίδει αντικειμενικότητα, αξιοπιστία, αποστασιοποίηση και αμεροληψία.
- ε. γ' ενικό => προσδίδει αντικειμενικότητα, αξιοπιστία, αποστασιοποίηση και αμεροληψία.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Σημεία σίξης

1. Να αντιστοιχίσετε ... δηλώνουν κάθε φορά τα εισαγωγικά («»).
α2, β4, γ1, δ3
2. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.
1γ, 2β, 3γ, 4α, 5δ
3. Να ... κάθε φορά το θαυμαστικό (!).
α4, β2, γ1, δ3
4. Να αντιστοιχίσετε ... δηλώνει κάθε φορά το ερωτηματικό (;).
α2, β3, γ1, δ4

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

1^η Θεματική ενότητα: Γλώσσα

1^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. Να ... λέξεις.

Σύμφωνα με την κειμενογράφο, η γλώσσα αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επικοινωνία των ανθρώπων, τη συναναστροφή και την έκφραση συναισθημάτων. Ωστόσο, η γλώσσα είναι πολλά περισσότερα πράγματα, καθώς είναι άρρηκτα συνυφασμένη με την ιδεολογία. Άλλωστε, η γλώσσα αποτελεί στοιχείο της ταυτότητας των ανθρώπων, καθώς εκφράζει την προσωπικότητά τους. Επιπλέον, η συγγραφέας υποστηρίζει πως η γλώσσα χαρακτηρίζεται από ιστορική συνέχεια, ενώ κάθε μεμονωμένη λέξη έχει τη δική της ιστορία. Τέλος, η γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του πολιτισμού, καθώς μέσω αυτής μπορούμε να γνωρίσουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας των λαών.

A2. Να βρείτε .... και να τα καταγράψετε.

Θεματική περίοδος: «Είναι σημαντική...γλώσσα»

Λεπτομέρειες: «Αναπόσπαστο...που τα εκφέρουν»

Κατακλείδα: Δεν έχει

A3. Να βρείτε .... την απάντησή σας.

Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραδείγματα, γιατί η συγγραφέας ενσωματώνει πολλά γεγονότα/παραδείγματα από την καθημερινή ζωή για να υποστηρίξει τη θέση της (λέξεις της καθαρεύουσας, τύποι της δημοτικής, τύποι της αρχαίας ελληνικής, κ.ά.).

ΘΕΜΑ Β

B1. Ποιο .... ρηματικού προσώπου;

Στην πρώτη παράγραφο κυριαρχεί το Α' πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο εκφράζει συλλογικότητα, καθολικότητα, αμεσότητα και παραστατικότητα.

B2. Στο ... το νόημα.

Σημαντική = ουσιώδης, κομμάτι = μέρος, αναγκαία = απαραίτητη, λειτουργία = επιδίωξη, συναναστρεφόμαστε = επικοινωνούμε

B3. Στο ... γλώσσας.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Δηλωτική/κυριολεκτική: μαθαίνοντας μια γλώσσα με ουσιαστικό τρόπο
Συνοπτοδηλωτική/μεταφορική: πόσο μεγάλος θησαυρός είναι η γλώσσα

Θέμα Γ

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι στην εποχή μας είναι διάχυτη μια ανησυχητική γλωσσική ένδεια (λεξιπενία), η οποία είναι ιδιαίτερα έντονη στους νέους. Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας,

- α) αφού αναφερθείτε συνοπτικά στη σημασία που κατέχει η γλώσσα στη ζωή των ανθρώπων,
β) να εστιάσετε και να αναλύσετε τα αίτια που οδηγούν στη γλωσσική ένδεια (λεξιπενία) που παρατηρείται σήμερα στον νεανικό πληθυσμό.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1. **Πρόλογος:** Η αξία της γλώσσας σε κάθε πτυχή της ανθρώπινης ζωής

2. Κυρίως θέμα:

Α' ζητούμενο

Η αξία της γλώσσας

- ✚ στον **κοινωνικό** και **πολιτικό τομέα** (επικοινωνία των ανθρώπων, διαπροσωπικές σχέσεις, κοινωνικοποίηση, συμμετοχή στα κοινά και τη δημόσια ζωή, ενίσχυση του δημοκρατικού ιδεώδους)
- ✚ στον **πνευματικό τομέα** (επαφή με τα δημιουργήματα παλαιότερων εποχών, συμμετοχή στα πολιτιστικά μιας χώρας, ο γραπτός λόγος ως μέσο διατήρησης του πολιτισμού)
- ✚ στον **ψυχολογικό τομέα** (έκφραση συναισθημάτων και σκέψεων, βαθύτερες διαπροσωπικές σχέσεις)

Β' ζητούμενο

Αίτια γλωσσικής ένδειας

- ✚ έλλειψη ανθρωπιστικής καλλιέργειας, επιβολή τεχνοκρατικής παιδείας
- ✚ κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας και της τεχνολογίας
- ✚ έλλειψη ουσιαστικού και εποικοδομητικού διαλόγου
- ✚ επιβολή της γλώσσας των ΜΜΕ, η οποία βρίθει συντακτικών και γραμματικών λαθών
- ✚ περιορισμένη επαφή των νέων με τη λογοτεχνική και ακαδημαϊκή γλώσσα

3. **Επίλογος:** Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα και τονίζουμε την ανάγκη για υπέρβαση/μείωση της γλωσσικής ένδειας.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. Να γράψετε πλαγιότιτλους για κάθε παράγραφο του κειμένου.

1^η παράγραφος: η γλώσσα αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη των κοινωνιών

2^η παράγραφος: με τη γλώσσα εκφράζουμε τα συναισθήματα και τις σκέψεις μας

3^η παράγραφος: η γλώσσα ως αναπόσπαστο κομμάτι της εθνικής ταυτότητας των λαών.

4^η παράγραφος: η γλώσσα χαρακτηρίζεται από ιστορική συνέχεια και ενότητα

5^η παράγραφος: ο ρόλος του σχολείου και της οικογένειας στην εκμάθηση της μητρικής γλώσσας.

A2. Για ποιο λόγο, σύμφωνα με το κείμενο, η γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας ενός λαού;

Η γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας ενός λαού, καθώς αποκαλύπτει τον πολιτισμό της, την ιστορία, τις αντιλήψεις, τα ήθη και τα έθιμά της. Άλλωστε, μέσω της γλώσσας, διασώζονται οι κατακτήσεις του ανθρώπινου πνεύματος, οι οποίες δημιουργούν μια τεράστια παρακαταθήκη για την εθνική κληρονομιά των λαών. Με τον τρόπο αυτό, τα πνευματικά αγαθά διασώζονται και μεταλαμπαδεύονται στις επόμενες γενιές.

Θέμα Β

B1. Να ....

Θεματική περίοδος: «Ειδικότερα...ενότητας»

Λεπτομέρειες: «Διαθέτει...πολλές άλλες»

Κατακλείδα: Δεν έχει

B2. Να ...σας.

Η τρίτη παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση, γιατί στις λεπτομέρειες τεκμηριώνεται η θεματική περίοδος και απαντά στο ερώτημα: «γιατί η γλώσσα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας ενός λαού»;

B3. «Η κατάκτηση της γλώσσας επιτυγχάνεται μέσα από ποιοτικά ακούσματα και διαβάσματα». Ποια μορφή σύνταξης επικρατεί στη συγκεκριμένη πρόταση; Αφού καταγράψετε τι επιτυγχάνεται με τη χρήση της συγκεκριμένης σύνταξης, να τη μεταφέρετε στο άλλο είδος σύνταξης που έχετε διδαχθεί.

Η σύνταξη είναι παθητική και χρησιμοποιείται για να δοθεί έμφαση στην ενέργεια,

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

δηλαδή στην κατάκτηση της γλώσσας.

Μετατροπή σε ενεργητική σύνταξη: Ποιοτικά ακούσματα και διαβάσματα επιτυγχάνουν την κατάκτηση της γλώσσας.

B4. Στο ... το νόημα.

Σημαντικός = ουσιώδης, οφείλει = καλείται, διατυπώνει = εκφράζει, δύναμη = ισχύ, δυνατότητα = ευκαιρία

B5. Να βρείτε ... προσγείωση.

Οικείος: ανοίκειος, συντηρητικός: προοδευτικός, μεγέθυνση: σμίκρυνση, συμμετοχή: αποχή, προσγείωση: απογείωση

Θέμα Γ

Στο ... προβάλλουμε.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1. Πρόλογος: Σύντομη αναφορά στην αξία της γλώσσας γενικότερα

2. Κυρίως θέμα:

Α' ζητούμενο

Η αξία και η ιδιαιτερότητα της ελληνικής γλώσσας

- ✚ Ιστορική συνέχεια (η ελληνική γλώσσα μιλιέται από πολύ παλιά)
- ✚ Ενότητα (η αρχαία ελληνική με τη νέα ελληνική παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες)
- ✚ Μεγάλος πλούτος λέξεων (η Ελλάδα έχει δανείσει πολλές λέξεις της σε άλλες γλώσσες)
- ✚ Σύνθετη και περίπλοκη συντακτική δομή

Τρόποι με τους οποίους μπορούμε να την καλλιεργήσουμε

- ✚ ΜΜΕ: εκπομπές γλωσσικού ενδιαφέροντος
- ✚ Πνευματικοί άνθρωποι: οφείλουν να προβάλουν τη σημασία της ελληνικής γλώσσας
- ✚ Σχολείο-Οικογένεια: προώθηση της γλωσσικής καλλιέργειας, της λογοτεχνίας και του επιστημονικού λόγου.

3. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα εκθέσαμε στο κυρίως θέμα και κλείνουμε με αποφώνηση και ευχαριστίες.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

3^ο κριτήριο συνεξέτασης Γλώσσας και Λογοτεχνίας**ΘΕΜΑ Α****A1. Ποια ... κειμένων;**

Η αξία της γλώσσας είναι πολύ μεγάλη, όχι μόνο γιατί καθιστά εφικτή την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων, αλλά πολύ περισσότερο γιατί μέσω αυτής έχουν διασωθεί τα λογοτεχνικά και πολιτιστικά μνημεία της χώρας μας, ενώ συγχρόνως αποτελεί στοιχείο της ταυτότητας και του πολιτισμού μας.

A2. Να δώσετε ... πρώτου κειμένου.

1^η παράγραφος: Η γλώσσα διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα υπόλοιπα έμβια όντα.

2^η παράγραφος: Η κατάκτηση της μητρικής γλώσσας και η εκμάθηση της ξένης γλώσσας.

3^η παράγραφος: Η γλώσσα ως βασικό στοιχείο της ταυτότητας των ανθρώπων

ΘΕΜΑ Β**B1. Να ... σημασία.**

«Μητρικής γλώσσας εγκώμιον»: κυριολεκτικός

«Ο αγρός των λέξεων»: μεταφορικός

B2. Να σχολιάσετε ... του.

Ο τίτλος του ποιήματος είναι μεταφορικός και δεν μας προδιαθέτει για το περιεχόμενο του ποιήματος. Αυτό είναι βασικό χαρακτηριστικό της μοντέρνας ποίησης, στην οποία εντάσσεται το ποίημα.

B3. Να ..., βιωματικό.

Προνόμιο = προτέρημα, διαφοροποιεί = διακρίνει, αναπόσπαστο = αναφαίρετο, συστατικό = στοιχείο, βιωματικό = προσωπικό

B4. Σύμφωνα ..., εικόνα).

Μεταφορά: «Τριγυρίζω διαρκώς γύρω απ' τη λέξη»

Παρομοίωση: «Όπως η μέλισσα γύρω από ένα άγριο λουλούδι, όμοια κι εγώ»

Εικόνα: «τη σφυρηλάτησαν όπως το χρυσάφι οι μεταλλουργοί»

Θέμα Γ**Με αφορμή ... εθνικού πολιτισμού.**

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1. Πρόλογος: Στον πρόλογο ξεκινούμε με τα γλωσσικά προβλήματα που ταλαιπωρούν σήμερα την κοινωνία και στη συνέχεια καταλήγουμε στο ζητούμενο της έκθεσης (ανάπτυξη με σύγκριση-αντίθεση)

2. Κυρίως θέμα

Σημασία της γλωσσικής καλλιέργειας

- ✚ Ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας μέσω της εξάσκησής μας στην παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου
- ✚ Γνωριμία με τα μνημεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς (λογοτεχνία, επιστημονικός λόγος, φιλοσοφία, θέατρο, κ.ά.)
- ✚ Διαφύλαξη του ιδιαίτερου χαρακτήρα του ελληνικού πολιτισμού από την εισροή ξένων στοιχείων

3. Επίλογος: Συνοψίζουμε την αξία της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού γενικότερα

2^η Θεματική ενότητα: Γλωσσομάθεια

3^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. Τι εννοεί ...τους;

Ο συγγραφέας στηλιτεύει μια μεγάλη αντίφαση της ελληνικής κοινωνίας. Συγκεκριμένα, στο στόχαστρο θέτει τους νεοέλληνες που άλλοτε στρέφονται προς το παρελθόν, εξαίροντας και επαινώντας τα επιτεύγματα των προγόνων τους, χωρίς ωστόσο να τα γνωρίζουν ουσιαστικά. Από την άλλη, πολλές φορές στρέφονται προς το παρόν, για να υπερτονίσουν τα γλωσσικά προβλήματα που μαστίζουν τη σύγχρονη κοινωνία, χωρίς ωστόσο να προσπαθούν να βρουν λύση γι' αυτά.

A2. Για ποιο λόγο ... γλωσσομάθεια;

Η χρησιμοθηρική γλωσσομάθεια σχετίζεται με το ωφελιμιστικό και ανταγωνιστικό πνεύμα της σύγχρονης εποχής, το οποίο καθιστά απαραίτητη τη γνώση ξένων γλωσσών (επαγγελματική αποκατάσταση, οικονομικές απολαβές). Από την άλλη μεριά, η πολιτιστική γλωσσομάθεια έγκειται στην επαφή με τους πολιτισμούς άλλων λαών μέσα από την εκμάθηση ξένων γλωσσών.

ΘΕΜΑ Β

B1. Να βρείτε τα ... κειμένου και να τα καταγράψετε.

Θεματική περίοδος: «Είναι παγκοίμως...ηλικία»

Λεπτομέρειες: «Τούτο...καθεστώς τους»

Κατακλείδα: Δεν έχει

B2. Να ... αναγνωστών του.

Ρητορικά ερωτήματα, παραδείγματα στις παρενθέσεις

B3. «Στο ... απάντησή σας.

Στη συγκεκριμένη πρόταση εντοπίζεται η συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας. Με τη φράση «ιερά τέρατα» ο συγγραφέας αναφέρεται μεταφορικά στους πνευματικούς ανθρώπους που διέπρεψαν στο παρελθόν στον τομέα της γλώσσας.

B4. Να βρείτε ... χρησιμοθηρική.

Υπεροψία, αντιθέσεις, γκρινιάζουν, πολυποίκιλη, ωφελιμιστική

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Θέμα Γ**Σε ένα δοκίμιο ... εποχή μας.****ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ****4. Πρόλογος:** Προσδιορισμός του όρου «γλωσσομάθεια» και εισαγωγή στο ζητούμενο της έκθεσης**5. Κυρίως θέμα:**Λόγοι που καθιστούν αναγκαία τη γλωσσομάθεια σήμερα

- ✚ Οι συνθήκες εμπορικών συναλλαγών και αλληλεπιδράσεων με χώρες του εξωτερικού
- ✚ Η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή ένωση
- ✚ Η ανάπτυξη του τουρισμού
- ✚ Η εκπληκτική διάδοση των νέων τεχνολογιών και της πληροφορικής
- ✚ Επαγγελματική σταδιοδρομία
- ✚ Σπουδές και πρόσβαση στη διεθνή βιβλιογραφία

6. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα και τονίζουμε την ανάγκη για διατήρηση μιας θεμιτής στάσης απέναντι στη γλωσσομάθεια.**4^ο κριτήριο αξιολόγησης****ΘΕΜΑ Α****A1. Να επαληθεύσετε ... από το κείμενο.**

1. Λ
2. Σ
3. Λ
4. Σ
5. Σ

A2. Με ποιους ... που δίνει η κυρία Σταθοπούλου στην πρώτη και τελευταία ερώτηση.

Μέσα από τη διδασκαλία και εκμάθηση ξένων γλωσσών, στην τάξη δημιουργείται ένα κλίμα συντροφικότητας και ανεκτικότητας. Οι μαθητές εξοικειώνονται με άλλες γλώσσες και συνεπώς άλλους πολιτισμούς, αναπτύσσοντας παράλληλα συναισθηματικές, γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες. Μαθαίνουν να συνυπάρχουν, να συνεργάζονται και να δουλεύουν σε ομάδες. Με τον τρόπο αυτό, τα περιστατικά σχολικού εκφοβισμού μπορούν να μειωθούν αισθητά.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Θέμα Β**B1. «Να αναγνωρίζει ...θέσης της;**

Με τη χρήση του ασύνδετου σχήματος, ο λόγος γίνεται πιο γοργός, πυκνός και ασθματικός. Με τον τρόπο αυτό, προσελκύεται περισσότερο το ενδιαφέρον και η προσοχή του αναγνώστη.

B2. Η κυρία ... στη συγκεκριμένη απάντηση;

Στην τελευταία παράγραφο κυριαρχεί το γ' πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο προσδίδει αξιοπιστία, αποστασιοποίηση και αντικειμενικότητα στον λόγο. Ωστόσο, στην κατακλείδα της παραγράφου γίνεται χρήση του α' ενικού, μέσω του οποίου η ομιλήτρια φανερώνει την ατομική της εμπλοκή, προσδίδοντας έναν προσωπικό τόνο.

B3. Ποιο είδος ... αποσπάσματα του κειμένου;

- A. ενεργητική σύνταξη
- B. ενεργητική σύνταξη

A. Στο σύγχρονο σχολείο είναι σημαντικό να αναγνωρίζονται γέφυρες μεταξύ γλωσσών, να νομιμοποιούνται οι μεταφορές στοιχείων από τη μία γλώσσα στην άλλη, να προβάλλονται αντιστάσεις από την πολιτική αποκλεισμού των γλωσσών των μεταναστών και να προωθείται η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας αλλόφωνων μαθητών.

B. Η καλλιέργεια γλωσσικών δεξιοτήτων ευνοείται από την εκμάθηση ξένων γλωσσών σε πρώιμη παιδική ηλικία.

Θέμα Γ**Να εκφράσετε τη ... σήμερα».****ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ**

4. Πρόλογος: Σύντομη αναφορά στο φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού και τις αιτίες του

5. Κυρίως θέμα:

Με ποιον τρόπο η διδασκαλία ξένων γλωσσών συμβάλει στην αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού;

- ✚ Γνωριμία με άλλους πολιτισμούς, εξάλειψη μισαλλοδοξίας και δημιουργία κλίματος ανεκτικότητας και αποδοχής του διαφορετικού
- ✚ Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες στο πλαίσιο εκμάθησης ξένων γλωσσών συνδράμουν στη δημιουργία ευχάριστου κλίματος μέσα στην τάξη
- ✚ Οι μαθητές μαθαίνουν να συνεργάζονται, έρχονται πιο κοντά και επιλύουν τις

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

διαφορές τους

2^ο κριτήριο συνεξέτασης Γλώσσας και Λογοτεχνίας

ΘΕΜΑ Α

A1. Ποιοι είναι οι .... μας;

Η μελέτη ξένων γλωσσών είναι απαραίτητη στη σύγχρονη εποχή, λόγω του υπέρμετρου οικονομικού ανταγωνισμού, της αύξησης των χιλιομετρικών αποστάσεων και της ραγδαίας επιστημονικής και τεχνολογικής εξέλιξης. Οι άνθρωποι μαθαίνουν ξένες γλώσσες, για να αποκτήσουν εφόδια για το μέλλον, να επιτύχουν την επαγγελματική τους αποκατάσταση και ανέλιξη, αλλά και να σταδιοδρομήσουν στον ακαδημαϊκό τομέα.

A2. Πώς αντιδρά η Μόνικα όταν ακούει τον Λοϊζο να μιλάει αγγλικά;

Η Μόνικα εξαρχής εκπλήσσεται όταν ακούει τον Λοϊζο να μιλάει αγγλικά. Και αυτό, διότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών δεν ήταν τόσο διαδεδομένη στο παρελθόν, όπως είναι σήμερα.

ΘΕΜΑ Β

B1. Να βρείτε τον πρώτου κειμένου.

Τρόπος ανάπτυξης: Ορισμός (ορίζεται η έννοια της γλωσσομάθειας)

B2. Να βρείτε ...διεθνή.

Αποσκοπεί = αποβλέπει, μαθητευόμενο = εκπαιδευόμενο, ξεκάθαροι = σαφείς, ανέλιξη = εξέλιξη, διεθνή = παγκόσμια

B3. Να εντοπίσετε ...δεύτερο κείμενο.

Ο ήλιος είχε στρίψει τη γωνιά του σπιτιού: προσωποποίηση
Μια φορά είπαν να κρεμάσουν κάποιο αντρόγυνο: μεταφορά

B4. Ποιος αφηγηματικός ...του έργου;

Ο αφηγηματικός τρόπος που κυριαρχεί είναι ο διάλογος, ο οποίος προσδίδει ζωντάνια, θεατρικότητα, αμεσότητα και παραστατικότητα.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Θέμα Γ

Ο καθένας ... μορφή μιας προσχεδιασμένης ομιλίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

4. Πρόλογος: Προσφώνηση και εισαγωγή στο θέμα

5. Κυρίως θέμα

Λόγοι για τους οποίους μαθαίνουμε ξένες γλώσσες

- Επαγγελματική αποκατάσταση και πανεπιστημιακή πρόσβαση
- Γνωριμία με άλλους πολιτισμούς και κουλτούρες
- Ταξίδια και ενασχόληση με τον τουρισμό
- Πρόσβαση σε διεθνή βιβλιογραφία και ξένες λογοτεχνίες

6. Επίλογος: Συνοψίζουμε τη θετική πλευρά της γλωσσομάθειας και τονίζουμε την ανάγκη για διατήρηση μιας σωστής στάσης απέναντι σε αυτή.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

3^η Θεματική ενότητα: Αναλφαβητισμός

5^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. Για ποιους λόγους... περισσότερο;

Τα προγράμματα αυτά πρέπει να υποστηρίζονται περισσότερο, καθώς οι αναλφάβητοι πρέπει να ενταχθούν ομαλά στο κοινωνικό σύνολο. Χωρίς την επιμόρφωσή τους, κάτι τέτοιο δεν γίνεται να πραγματοποιηθεί. Τα επιμορφωτικά προγράμματα μπορούν να βοηθήσουν τους ανθρώπους να απεμπολήσουν το στίγμα του αναλφαβητισμού, να τονωθούν ψυχολογικά και τελικά να ενταχθούν στο κοινωνικό στερέωμα.

A2. Να ... του κειμένου.

Πρώτη παράγραφος: υποεκπαίδευση και χαμηλή κοινωνική τάξη: δύο έννοιες άρρηκτα συνυφασμένες

Δεύτερη παράγραφος: η ντροπή των αναλφάβητων αποτελεί τροχοπέδη για την ένταξή τους σε επιμορφωτικά προγράμματα

Τρίτη παράγραφος: ο στιγματισμός και η περιθωριοποίηση των αναλφάβητων

Τέταρτη παράγραφος: η ανάγκη για υπέρβαση της ντροπής των αναλφάβητων

ΘΕΜΑ Β

B1. Να ... σημασία:

1. «να νικήσουμε τη ντροπή» => μεταφορά
2. «δυσκολίες στις οποίες σκοντάφτουν τα προγράμματα» => μεταφορά
3. «πολλοί αναλφάβητοι ντρέπονται => κυριολεξία
4. «η ντροπή τους παραλύει» => μεταφορά
5. «να μάθουν γραφή και ανάγνωση» => κυριολεξία

B2. Να βρείτε τα συνώνυμα των ακόλουθων λέξεων: υπέρβασης, σκοντάφτουν, περιφρονούν, προσωπικό, παρουσιάζεται.

Υπέρβαση = ξεπέρασμα, σκοντάφτουν = προσκρούουν, περιφρονούν = αποδοκιμάζουν, προσωπικό = ατομικό, παρουσιάζεται = εμφανίζεται

Θέμα Γ

Υποθέστε ότι συμμετέχετε ... αναλφάβητων που ... κέντρο του δήμου σας. Στο ... αναλφαβητισμού.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

7. Πρόλογος: Προσδιορισμός του όρου «αναλφαβητισμός» και εισαγωγή στο ζητούμενο της έκθεσης

8. Κυρίως θέμα:

Λόγοι που καθιστούν αναγκαίο τον αλφαβητισμό στη σύγχρονη κοινωνία

- ✚ Ο ανταγωνισμός και η χρησιμοθηρική αντίληψη για τη ζωή καθιστά επιτακτική την ανάγκη για μόρφωση
- ✚ Η επαγγελματική αποκατάσταση και οι καλύτερες οικονομικές απολαβές
- ✚ Ο αλφαβητισμός βοηθά στη συνολική κλίση κατανόησης, χρήσης και κριτικής σκέψης
- ✚ Ο μορφωμένος άνθρωπος μπορεί πολύ πιο εύκολα να αποφύγει τις κακοτοπιές και να μην πέσει θύμα εκμετάλλευσης

9. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα και τονίζουμε την ανάγκη για υπέρβαση του προβλήματος του αναλφαβητισμού.

6^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. Να επαληθεύσετε ...από το κείμενο.

1. Σ
2. Λ
3. Σ
4. Σ
5. Σ

A2. «Σημασία ... η συγγραφέας του κειμένου;

Η συγγραφέας θεωρεί σημαντικό όχι μόνο να μάθουμε να χρησιμοποιούμε τα ψηφιακά μέσα, αλλά πολύ περισσότερο να τα αξιοποιούμε κριτικά. Αυτό σημαίνει πως πρέπει να τηρούμε μια σωστή στάση απέναντί τους, να μην παρασυρόμαστε από την πλάνη που ενδεχομένως να δημιουργούν, αλλά να παίρνουμε τα θετικά στοιχεία που έχουν να μας προσφέρουν.

Θέμα Β

B1. Να εντοπίσετε ... παραγράφου του κειμένου.

Πρώτη παράγραφος: ορισμός

Δεύτερη παράγραφος: διαίρεση

B2. Στην τελευταία ... από τη συγγραφέα.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Ψηφιακός αναλφαβητισμός, ψηφιακή κουλτούρα => η χρήση τους έγκειται στον χαρακτήρα και το θέμα του κειμένου, που αφορά τα ψηφιακά μέσα.

B3. Να βρείτε τα ...έγκυρη.

Έλλειψη = απουσία, πλημμυρίδα = πληθώρα, αποδοχή = υιοθέτηση, προσανατολιστεί = κατευθυνθεί, έγκυρη = αξιόπιστη

Θέμα Γ

Στο κείμενο αναφέρεται ... από το κείμενο που διαβάσατε.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

6. Πρόλογος: Σύνοψη αναφορά στον ψηφιακό αναλφαβητισμό και την ανάγκη εξοικείωσης με τα ψηφιακά μέσα

7. Κυρίως θέμα:

Η ανάγκη απόκτησης ψηφιακών δεξιοτήτων

- ✚ Εξοικονόμηση χώρου και χρόνου μέσα από τη χρήση των ψηφιακών μέσων
- ✚ Ευκαιρία για καλύτερες ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης
- ✚ Διευκόλυνση στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των ανθρώπων

8. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα

3^ο κριτήριο συνεξέτασης Γλώσσας και Λογοτεχνίας**ΘΕΜΑ Α****A1. «Ο αναλφαβητισμός, ...λέξεων.**

Το φαινόμενο του αναλφαβητισμού είναι άρρηκτα συνυφασμένο με την κοινωνική ανισότητα, το χαμηλό κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο ορισμένων στρωμάτων. Αυτό το στοιχείο έχει άμεση προέκταση και στον εκπαιδευτικό τομέα και οδηγεί σε περαιτέρω ανισότητες, οι οποίες με τη σειρά τους οδηγούν σε πολιτική και κοινωνική πόλωση. Τα άτομα με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο στιγματίζονται από το κοινωνικό σύνολο και τελικά περιθωριοποιούνται. Αυτό οδηγεί τους ανθρώπους σε αποστασιοποίηση και τελικά στην αδυναμία δημιουργίας διαπροσωπικών σχέσεων.

A2. Ποιες διαστάσεις ... δεύτερο κείμενο;

Στο δεύτερο κείμενο ο αναλφαβητισμός είναι άρρηκτα συνυφασμένος με τη μετανάστευση. Ειδικότερα, η πρωταγωνίστρια του κειμένου θεωρείται αναλφάβητη στη χώρα που αναγκάστηκε να μεταβεί για να εργαστεί, καθώς δεν γνωρίζει καλά τη γλώσσα της χώρας υποδοχής.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ΘΕΜΑ Β**B1. Να εξετάσετε ... κείμενο.**

Τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται είτε για να διαφανεί η μεταφορική χρήση της γλώσσας και κάποια ειρωνεία εκ μέρους του συγγραφέα («αποκλείονται»), είτε για να καταδειχθούν όροι που χρήζουν περαιτέρω διασαφήνισης («ψηφιακός αναλφαβητισμός»).

B2. «Διαπιστώνεται ... άλλη σύνταξη.

Η σύνταξη είναι ενεργητική. Μετατροπή => Διαπιστώνεται ότι αυτές οι ικανότητες δεν διατίθενται από έναν στους τέσσερις ενηλίκους.

B3. Ποιο ρηματικό ... προσδίδει στο αισθητικό αποτέλεσμα του κειμένου;

Στο δεύτερο κείμενο κυριαρχεί το α' ενικό πρόσωπο, το οποίο προσδίδει έναν τόνο οικειότητας και αμεσότητας στο ύφος του κειμένου. Ο τόνος είναι εξομολογητικός, προσωπικός, καθώς δίνει την εντύπωση ότι τα γεγονότα που εκφέρονται από την αυτοδιηγητική αφηγήτρια είναι προϊόν αλήθειας και εμπειρίας.

Θέμα Γ**Με αφορμή ... αναλφαβητισμού.****ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ**

7. Πρόλογος: Προσφώνηση και εισαγωγή στο θέμα (ορισμός του αναλφαβητισμού και επαναπροσδιορισμός του όρου στη σύγχρονη εποχή)

8. Κυρίως θέμαΑίτια αλφαβητισμού

- Το οικογενειακό περιβάλλον και η οικονομική κατάσταση
- Η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης από το σχολείο
- Οι κοινωνικές ανισότητες και οι οικονομικές δυσχέρειες του κράτους

Συνέπειες αναλφαβητισμού

- Το άτομο δυσκολεύεται να πραγματοποιήσει καθημερινές «απλές» δραστηριότητες.
- Η έλλειψη επαγγελματικών προσόντων που προκύπτει από την αδυναμία ανάγνωσης δυσχεραίνει σε πολύ μεγάλο βαθμό την επαγγελματική αποκατάσταση του ατόμου.
- Το άτομο μην έχοντας τη δυνατότητα πραγματικής πνευματικής εξέλιξης και εμπάθουσας, έρχεται συχνά αντιμέτωπο με τον κοινωνικό αποκλεισμό, εκούσιο ή

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

ακούσιο.

- ✚ Ενισχύονται φαινόμενα φανατισμού και βίας
- ✚ Η δημοκρατία δεν λειτουργεί ορθά
- ✚ Υπονομεύεται η οικονομική ανάπτυξη

9. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν και τονίζουμε την ανάγκη υπέρβασης του αναλφαβητισμού (αν θέλουμε προτείνουμε σύντομα τρόπους αντιμετώπισης).

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

4^η Θεματική ενότητα: Διάλογος

7^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. Πώς, σύμφωνα ... μαθητών του;

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει τους ποικίλους διαλόγους που αναπτύσσονται στην τάξη λαμβάνοντας έναυσμα ακόμη κι από τις φράσεις αμφισβήτησης των μαθητών του, για να εκκινήσει την αναζήτηση της φύσης και των χαρακτηριστικών των λέξεων που εκείνοι χρησιμοποίησαν. Έτσι, με δημιουργικό τρόπο ο εκπαιδευτικός μπορεί να οδηγήσει τους μαθητές μέσα από τη διαδικασία ορισμού των λέξεων και της κατανόησης των λεπτών υφολογικών τους διακρίσεων σε μια βαθύτερη κατανόηση της γλώσσας.

A2. Γιατί, σύμφωνα ... της γλώσσας;

Η ύπαρξη περιβάλλοντος συνεργασίας επιτρέπει στους μαθητές να εκφράζουν ελεύθερα την αμφισβήτηση στο λόγο του εκπαιδευτικού και να διατυπώνουν τις δικές τους απόψεις. Προκειμένου, όμως, να έχουν οι μαθητές αυτή τη δυνατότητα έκφρασης, ο εκπαιδευτικός δεν θα πρέπει να αποτρέπει τη διάθεσή τους να διατυπώσουν μια διαφορετική άποψη για όσα διαδραματίζονται γύρω τους. Η διασφάλιση, άρα, της ελευθερίας έκφρασης στο πλαίσιο ενός συνεχούς και απρόσκοπτου διαλόγου ενισχύει την ανάπτυξη κριτικού πνεύματος και βοηθά τους μαθητές να γίνουν αποτελεσματικότεροι χρήστες της γλώσσας, εφόσον επιχειρούν να στηρίξουν όσο γίνεται πληρέστερα τις θέσεις τους.

ΘΕΜΑ Β

B1. Ποια είναι ... κειμένου;

Θεματική περίοδος: Η αξιοποίηση των ποικίλων διαλόγων που ξετυλίγονται στο σχολείο προσφέρει εξαιρετικές και πολυάριθμες ευκαιρίες στον εκπαιδευτικό για διεύρυνση του λεξιλογίου του μαθητών.

Σχόλια – Λεπτομέρειες: Με διάθεση για δημιουργική εκμετάλλευση και φαντασία ο εκπαιδευτικός καλείται να αξιοποιεί τις φράσεις αμφισβήτησης των μαθητών του, στο πλαίσιο ενός επικοινωνιακού παιχνιδιού.

Κατακλείδα: Έτσι, η τάξη οδηγείται στη διερεύνηση καινούριων λέξεων και εκφραστικών σχημάτων, τα οποία λειτουργούν ως όχημα έκφρασης των συναισθημάτων και των θέσεων των μελών της μαθητικής κοινότητας.

B2. Να δώσετε ... κειμένου.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

1. Αλληλεπίδραση μαθητών και καθηγητών εντός της σχολικής τάξης
2. Η ανάγκη για ύπαρξη ενός συνεργατικού περιβάλλοντος μέσα στην τάξη
3. Η αξία του διαλόγου μέσα στην τάξη
4. Παραδείγματα αξιοποίησης του διαλόγου στην τάξη για την ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας των μαθητών
5. Ο αυθόρμητος λόγος των μαθητών ως μέσο εμπλουτισμού του γλωσσικού μαθήματος

B3. Ο τίτλος του ... κυριολεκτικός.

Ο τίτλος του κειμένου είναι μεταφορικός.

Μεταφορικός τίτλος: Η γλωσσική βελτίωση των μαθητών ξεκινά από την αμφισβήτηση.

Κυριολεκτικός τίτλος: Η αξία του διαλόγου στην τάξη

Θέμα Γ

Σε ένα δοκίμιο ... διαδικασίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

10. Πρόλογος: Προσδιορισμός του όρου «διάλογος» και αναφορά στις μορφές διαλόγου (καθημερινός, κοινωνικός, εκπαιδευτικός, πολιτικός, κ.ά.)

11. Κυρίως θέμα:

A) Η αξία του διαλόγου στην ευρύτερη καλλιέργεια του ατόμου

- ✚ Διευρύνονται οι πνευματικοί ορίζοντες του ατόμου, οξύνεται η κριτική του ικανότητα και αντίληψη.
- ✚ Οδηγεί στην κατάκτηση της γνώσης και στην αυτογνωσία, προωθεί την αμφιβολία και την αμφισβήτηση.
- ✚ Βοηθά τον άνθρωπο να απαλλαγεί από τον δογματισμό, τον φανατισμό και την μονομερή προσκόλληση σε ορισμένες ιδέες.

B) Η δημιουργική αξιοποίηση του διαλόγου στην εκπαίδευση

- ✚ Περιορίζει τον ανιαρό μονόλογο του δασκάλου, κεντρίζει το ενδιαφέρον των μαθητών.
- ✚ Εμπλουτίζει τις γνώσεις και τις εμπειρίες των μαθητών, συμβάλλει στην καλλιέργεια του λόγου και της σκέψης.
- ✚ Διαμορφώνει δημοκρατικό ήθος και ευνοεί το συνεργατικό κλίμα της τάξης.

12. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα και τονίζουμε τη μεγάλη αξία του διαλόγου σε όλες τις πλευρές της ζωής μας.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

8^ο κριτήριο αξιολόγησης**ΘΕΜΑ Α****A1. Να χαρακτηρίσετε .... του κειμένου.**

- α. Λ
- β. Σ
- γ. Σ
- δ. Σ
- ε. Λ

A2. Ποια προβληματική ... 60-80 λέξεων.

Η προβληματική του κειμένου αφορά την αδυναμία για ουσιαστική επικοινωνία των ανθρώπων σήμερα. Η επικοινωνία είναι επιδερμική, επιφανειακή, ενώ οι άνθρωποι αδυνατούν να εκφράσουν τις πραγματικές τους απόψεις και τις μύχιες σκέψεις τους.

Θέμα Β**B1. Να εντοπίσετε τη δομή και τους τρόπους ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του κειμένου και να εξηγήσετε πώς εξυπηρετούν το νόημα του κειμένου.**

Δομή: Θεματική περίοδος: Η κινητή τηλεφωνία...κατάστασης / Λεπτομέρειες: Πού είσαι...σιωπές / Κατακλείδα: ΔΕΝ ΕΧΕΙ

Τρόποι ανάπτυξης: ορισμός (της κινητής τηλεφωνίας), παραδείγματα => η αρθογράφος επιχειρεί να αναδείξει την επιφανειακή και τυποποιημένη επικοινωνία που γίνεται μέσω τηλεφώνου, για τον λόγο αυτό εντάσσει σε εισαγωγικά συγκεκριμένες φράσεις και λέξεις, που αποτελούν παραδείγματα.

B2. Το ύφος της ... ανθρώπων;

Η αρθογράφος σχολιάζει με ειρωνική διάθεση την τάση να θεωρείται «επιστήμονας» οποιοσδήποτε αποκτά το βήμα να μιλήσει δημόσια, ενώ στην πραγματικότητα έχει πλήρη άγνοια για τα θέματα τα οποία θίγει. Μάλιστα, στηλιτεύει τον τυποποιημένο τρόπο με τον οποίο διεξάγεται ο διάλογος, αφού είναι φανερό πως οι ομιλητές ετεροκατευθύνονται και δεν επικοινωνούν αληθινά. Εξάλλου, η επικοινωνία των ανθρώπων, κατά τη γνώμη μου, έχει πάψει να είναι αληθινή. Αντιθέτως, παρουσιάζεται ρηχή, επιφανειακή, με αποτέλεσμα να θυμίζει κακή απομίμηση τηλεοπτικών διαλόγων. Επομένως, η ειρωνεία της αρθογράφου αφορά τον ανούσιο διάλογο των ανθρώπων.

B3. Να εντοπίσετε στο κείμενο ... στο αισθητικό αποτέλεσμα του κειμένου.*Απλά και Κατανοητά η Γνώση!*

1. Η επικοινωνία είναι πιο ρηχή από ποτέ
  2. Τα πολλά που έχουμε να πούμε καταχωνιάζονται ακόμη πιο βαθιά
- Η συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας έχει ως στόχο να προκαλέσει τη συγκίνηση του δέκτη και με τον τρόπο αυτό να τον κάνει να προβληματιστεί. Προσδίδει στον λόγο ζωντάνια και παραστατικότητα.

Θέμα Γ

Καλείστε να εκφωνήσετε ... που αλλοιώνουν στην εποχή μας τη διάθεση για διάλογο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

9. Πρόλογος: Προσφώνηση: Σύνομη αναφορά στην αξία του διαλόγου και εισαγωγή στο ζητούμενο της έκθεσης

10. Κυρίως θέμα:

Οι λόγοι που αλλοιώνουν τη διάθεση για διάλογο σήμερα

- ✚ Ο έντονος ανταγωνισμός τόσο σε επίπεδο ατόμων, όσο και σε πολιτικό επίπεδο, ωθεί στην αποζήτηση της προσωπικής επικράτησης και όχι στην εύρεση της αλήθειας και της κοινά επωφελούς επιλογής.
- ✚ Η επικράτηση του φανατισμού και του δογματισμού στην εποχή μας καθιστά τους πολίτες αδιάλλακτους και μισαλλόδοξους
- ✚ ο διάλογος δεν έχει γίνει επαρκές βίωμα των νέων, καθώς στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, οι επικρατούσες συνθήκες – πλήθος μαθητών ανά τμήμα, πίεση για την ολοκλήρωση της ύλης, απουσία εκπαιδευτικού προσωπικού – οδηγούν την εκπαιδευτική διαδικασία περισσότερο σ' έναν δασκαλικό μονόλογο, παρά σ' έναν ουσιαστικό και δημοκρατικό διάλογο με τους μαθητές.

11. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα και κλείνουμε με αποφώνηση. Τονίζουμε τη σημασία της υπέρβασης των παραπάνω προβλημάτων.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

5^η Θεματική ενότητα: Εφηβεία

9^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. «Πες μου το φίλο σου;» ή μήπως μάλλον θα έπρεπε να λέμε «κοίτα τον φίλο σου...» και θα μπορέσεις να αξιολογήσεις τα δικά σου βιώματα, συμπλέγματα, ανάγκες και διαδικασίες που σε οδήγησαν στη συγκεκριμένη επιλογή σου.» Να σχολιάσετε τη συγκεκριμένη φράση σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων.

Οι φίλοι μας αποτελούν μεγάλο και σημαντικό κομμάτι της ζωής μας. Μαζί τους μοιραζόμαστε κοινά ενδιαφέροντα, εμπειρίες και βιώματα, τα οποία μας ακολουθούν σε όλη τη ζωή μας. Οι φίλοι μας πολλές φορές είναι καθρέφτες του εαυτού μας, καθώς κοιτώντας τους μπορούμε να δούμε κάτι από εμάς. Δεν τους επιλέγουμε τυχαία, αλλά η επιλογή αυτή είναι συνειδητή και κατευθύνεται κάθε φορά από συγκεκριμένα κριτήρια. Οι φίλοι μας συμπληρώνουν την ύπαρξή μας και πολλές φορές είναι προέκταση του εαυτού μας.

A2. «Στη σύγχρονη μοναξιά της μεγαλούπολης δεν φτάνουν τηλεόραση και βίντεο, για να ικανοποιήσουν τις ψυχοκοινωνικές μας ανάγκες για αυθεντική ανθρώπινη επαφή». Συμφωνείτε με την παραπάνω άποψη; Να εκθέσετε τις σκέψεις σας σε ένα σύντομο κείμενο.

Οι σύγχρονοι άνθρωποι βιώνουν τη μοναξιά και την αποξένωση των μεγαλουπόλεων. Οι γνήσιες διαπροσωπικές σχέσεις τείνουν να εκλείψουν, καθώς οι άνθρωποι κλείνονται ολοένα και περισσότερο στον εαυτό τους, στρεφόμενοι προς τα υποκατάστατα της επικοινωνίας, όπως είναι η τηλεόραση και το βίντεο. Ωστόσο, αυτά δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την ανθρώπινη επαφή, καθώς δεν μπορούν να προσφέρουν την αλληλεπίδραση και τη βαθύτερη επικοινωνία. Όλοι μας έχουμε ανάγκη από αυθεντικούς φίλους, ανθρώπους που θα μας ακούσουν, θα μας συμβουλευθούν και θα ενδιαφερθούν για τα προβλήματά μας.

ΘΕΜΑ Β

B1. Στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου αφού εντοπίσετε ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί, να σχολιάσετε τη λειτουργία του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου.

Στην πέμπτη παράγραφο του κειμένου κυριαρχεί το Α' πληθυντικό πρόσωπο, το οποίο εκφράζει τη συλλογικότητα και τη συντροφικότητα. Προσδίδει στον λόγο οικειότητα και αμεσότητα.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

B2. Το κείμενο ... πέντε λέξεις, φράσεις ή σημεία στίξης.

1. Αποσιωπητικά (3^η παράγραφος)
2. Παρενθέσεις (2^η παράγραφος)
3. Αναφορά σε φιλικό πρόσωπο (2^η παράγραφος)
4. Εισαγωγικά («καταθέσεις», 2^η παράγραφος)
5. Αποστροφή στον αναγνώστη (εάν φίλε αναγνώστη διαπιστώσεις ότι είσαι εντελώς «άφιλος»)

B3. Να βρείτε τον .... του κειμένου.

Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραδείγματα.

Θέμα Γ

Στο κείμενο ... στοιχεία από το κείμενο αναφοράς.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

13. Πρόλογος: Αφορμή από την επικαιρότητα => κυριαρχία των τεχνολογικών μέσων και αποξένωση των ανθρώπων καθιστά ακόμα πιο έντονη την ανάγκη για εύρεση καλών και αξιόπιστων φίλων.

14. Κυρίως θέμα:

Κριτήρια επιλογής φίλων

- ✚ Κοινά ενδιαφέροντα και απόψεις
- ✚ Ανάγκη για ένταξη στο κοινωνικό σύνολο και ενίσχυση του αισθήματος του ανήκειν σε μια κοινωνική ομάδα
- ✚ Ανάγκη για ασφάλεια και σιγουριά, συμπάρασταση και συμπόνια
- ✚ Ολοκλήρωση της προσωπικότητάς μας, διασκέδαση και ψυχαγωγία
- ✚ Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησής μας
- ✚ Ψυχική ισορροπία, διάθεση για προσφορά, αυτοθυσία

15. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα και τονίζουμε τη μεγάλη σημασία της αληθινής φιλίας στη ζωή μας.

10^ο κριτήριο αξιολόγησης

ΘΕΜΑ Α

A1. Να γράψετε ... του κειμένου.

1. Η χρησιμότητα των ορίων για τους εφήβους
2. Η περίοδος της εφηβείας ως η πιο δύσκολη περίοδος της ζωής μας
3. Τα όρια ως μορφή διάπλασης της προσωπικότητας των νέων
4. Η σωστή προετοιμασία των εφήβων για την ενήλικη ζωή
5. Τα όρια είναι σημαντικά ανεξάρτητα από τις αντιδράσεις των εφήβων

A2. Να γράψετε .... τους ταλανίζουν».

Οι έφηβοι βιώνουν πολλά προβλήματα. Το πιο σημαντικό είναι η σύγκρουση που βιώνουν και πηγάζει από τον προσδιορισμό και την αναζήτηση της ταυτότητάς τους. Σε αυτή την ηλικία αποκρυσταλλώνονται τα γνωρίσματα των ανθρώπων, τα οποία οι νέοι πολλές φορές δεν μπορούν να αποδεχτούν. Βιώνουν ένα αίσθημα ανασφάλειας για το μέλλον, αισθήματα αβεβαιότητας, απογοήτευσης και ματαιώσης, καθώς νιώθουν ότι οι άλλοι δεν τους καταλαβαίνουν.

Θέμα Β

B1. «Οτιδήποτε ... αλλιωθεί το νόημα.

1. Δημιουργήσει τη δική του προσωπικότητα και ξεχωριστό χαρακτήρα
2. Ακολουθήσει έναν δικό του δρόμο, επιλέξει συγκεκριμένες πράξεις που θα τον καθορίσουν.

B2. Να βρείτε ... του κειμένου.

Η τέταρτη παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση.

B3. Να εντοπίσετε ... την απάντησή σας.

Η πορεία του κειμένου είναι παραγωγική, καθώς ξεκινά από μια γενική άποψη (η σημασία των ορίων για τους εφήβους) και μετά εκθέτει συγκεκριμένα παραδείγματα.

Θέμα Γ

Σε ποιες περιπτώσεις ... σχολικό περιοδικό.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

12. Πρόλογος: Η ανάγκη για όρια στη ζωή των εφήβων και εισαγωγή στο ζητούμενο

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

13. Κυρίως θέμα:

Πότε τα όρια φέρνουν το αντίθετο αποτέλεσμα;

- ✚ Όταν τίθενται χωρίς πραγματικούς και ουσιαστικούς λόγους.
- ✚ Όταν έρχονται σε αντίθεση με τα πραγματικά θέλω και τις ανάγκες των νέων.
- ✚ Όταν συνδυάζονται με τιμωρία και όχι με επιβράβευση, όπως πρέπει κανονικά.
- ✚ Όταν οδηγούν τους νέους σε αποκλίνοσες και παραβατικές συμπεριφορές.

14. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν στο κυρίως θέμα και κλείνουμε τονίζοντας πως οι μεγάλοι πρέπει να προσπαθούν να αφουγκραστούν τους εφήβους και να ενδιαφερθούν για τα προβλήματα που τους ταλανίζουν.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

4^ο κριτήριο συνεξέτασης Γλώσσας και Λογοτεχνίας

ΘΕΜΑ Α

A1. Για ποιους ... από κανέναν;

Η περίοδος της εφηβείας δεν περνά από κανέναν απαρατήρητη, διότι επηρεάζει σημαντικά όχι μόνο τον έφηβο, αλλά και το οικογενειακό του περιβάλλον. Ειδικότερα, ο έφηβος έρχεται αντιμέτωπος με μεγάλες ψυχολογικές και σωματικές αλλαγές, τις οποίες προσπαθεί να τις κατανοήσει, θέλοντας συνάμα να προσδιορίσει τη νέα του ταυτότητα. Πρόκειται, βέβαια, για μια διαδικασία που περνά μέσα από συναισθηματικές εντάσεις, από πειραματισμούς σε επίπεδο συμπεριφορών κι από αισθήματα ανασφάλειας, που συχνά φέρνουν ακόμη και συγκρούσεις με τους γονείς, οι οποίοι καλούνται να υπομείνουν τις διαρκείς εναλλαγές στη διάθεση του εφήβου.

A2. Ποια ... δεύτερο κείμενο;

Χαρακτηριστικά νέων 1^ο κείμενο: μεγάλες ψυχολογικές και σωματικές αλλαγές, βιώνουν έντονα συναισθήματα, εναντιώνονται στο κατεστημένο, επαναστατούν
Χαρακτηριστικά νέων 2^ο κείμενο: ελευθερία, ανεμελιά, πείσμα, αποφασιστικότητα, επιβλητικότητα, σιγουριά.

Ο ποιητής προτρέπει τους νέους να μην έχουν αναστολές και να δρουν όπως οι ίδιοι θέλουν, να είναι ελεύθεροι και ασυμβίβαστοι χωρίς όρια και στεγανά.

ΘΕΜΑ Β

B1. Ποια ... κειμένου;

Θεματική περίοδος: Ποια είναι, επομένως, τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά της εφηβείας;

Σχόλια/Λεπτομέρειες: Όπως μας λένε οι ειδικοί, «πρόκειται για μια ηλικία που χαρακτηρίζεται από εξιδανίκευση και έντονα συναισθήματα και δημιουργεί στους περισσότερους εφήβους την ανάγκη να ξεχωρίσουν, να αμφισβητήσουν και να απορρίψουν τον κατεστημένο κόσμο των ενηλίκων». Και πρώτα-πρώτα τη γονική εξουσία – εδώ ίσως είναι ένα καλό σημείο να εντοπίσουμε τον «μίτο» των εντάσεων.

Κατακλείδα: ΔΕΝ ΕΧΕΙ.

Τρόπος ανάπτυξης: αναπτύσσεται με ορισμό, εφόσον ο συγγραφέας, αξιοποιώντας τις απόψεις των ειδικών, επιχειρεί να δώσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εφηβικής ηλικίας. Τα χαρακτηριστικά εκείνα που την καθιστούν ξεχωριστή σε σχέση με την προγενέστερη ηλικιακή περίοδο. Έχουμε, έτσι, έναν αναλυτικό ορισμό.

B2. Να εντοπίσετε ... και να αιτιολογήσετε τη χρήση τους.

Ρηματικό πρόσωπο: β' ενικό => καθιστά τον λόγο πιο επιτακτικό, προσδίδει έναν συμβουλευτικό χαρακτήρα στο ποίημα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Μεταφορά: πάλλονται κάτω απ' το δέρμα σου οι μυώνες => καθιστά τον λόγο πιο παραστατικό και ζωντανό

Κινητική-οπτική εικόνα: φεύγεις με το 'να πόδι => παραπέμπει στη ζωηρότητα της εφηβικής ηλικίας

B3. Γιατί ο ... στόχος του;

Ο συγγραφέας παραθέτει τις απόψεις των ειδικών σε εισαγωγικά προκειμένου να υποδηλώσει πως αυτές παρατίθενται αυτούσιες. Πρόκειται για μια τακτική που ενισχύει την αξιοπιστία του κειμένου, εφόσον ο συγγραφέας επιλέγει να δώσει τις απόψεις των ειδικών, ακριβώς όπως έχουν διατυπωθεί, και όχι με δικά του λόγια, που θα άφηναν ανοιχτό το ενδεχόμενο κάποιας παράφρασης που πιθανώς θα αλλοίωνε ή θα διαστρέβλωνε το περιεχόμενό τους.

B4. «Μια τέτοια διαδικασία δημιουργεί αναπόφευκτες εντάσεις και πιθανές συγκρούσεις με το περιβάλλον, ανασφάλεια, αλλά και συγχρόνως έξαψη και διάθεση για πειραματισμούς». Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Αναπόφευκτες εντάσεις και πιθανές συγκρούσεις με το περιβάλλον, ανασφάλεια, αλλά και συγχρόνως έξαψη και διάθεση για πειραματισμούς δημιουργούνται από μια τέτοια διαδικασία.

Θέμα Γ

Σε ένα άρθρο που πρόκειται να δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, καλείστε να αναφερθείτε στα προβλήματα που ταλανίζουν τους σύγχρονους νέους και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή τους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

10. Πρόλογος: Εισαγωγή στο ζητούμενο της έκθεσης => αναφορά στα χαρακτηριστικά της εφηβείας και αφορμή από ένα σύγχρονο πρόβλημα

11. Κυρίως θέμα

Προβλήματα σύγχρονων νέων

- Έλλειψη επικοινωνίας με το περιβάλλον
- Ελλείψεις και αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος
- Προβλήματα για την επαγγελματική αποκατάσταση
- Αίσθημα πίεσης και ασφάλειας
- Εξάρτηση από την τεχνολογία

Τρόποι αντιμετώπισης

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

- ✚ Προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος στις νέες εξελίξεις
- ✚ Δημιουργία προγραμμάτων στήριξης των εφήβων με ψυχολογικά προβλήματα ή τάσεις παραβατικής συμπεριφοράς
- ✚ Ενίσχυσης των ιδιαίτερων ικανοτήτων και ταλέντων τους

12. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν και τονίζουμε την ανάγκη κατανόησης των εφήβων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της εφηβικής ηλικίας.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

1ο Κριτήριο Συνεξέτασης Γλώσσας και Λογοτεχνίας (Με βάση το σύστημα των Πανελλαδικών εξετάσεων)**Θέμα Α****Γιατί οι ... μεταξύ τους;**

Οι γονείς και οι έφηβοι δεν επικοινωνούν αποτελεσματικά μεταξύ τους κυρίως λόγω της απουσίας διαλόγου και της ουσιαστικής επαφής μεταξύ τους. Οι γονείς σήμερα έχουν πολλές υποχρεώσεις και δεν ασχολούνται όσο θα έπρεπε με τα παιδιά τους. Από την άλλη πλευρά, οι νέοι έχουν πολύ επιβαρυσμένο πρόγραμμα, λόγω του σχολείου και των άλλων δραστηριοτήτων τους.

Θέμα Β**B1. Βασιζόμενοι στο κείμενο, ... ακόλουθες προτάσεις.**

1. Λ
2. Λ
3. Σ
4. Λ
5. Σ

B2. Με ποια ... Τι δηλώνει η συγκεκριμένη διαρθρωτική λέξη;

Η συνοχή επιτυγχάνεται με τη λέξη αντίθετα που δηλώνει εναντίωση, αντίθεση.

B3. Να γράψετε ... κειμένου.

Θεματική περίοδος: «Αντίθετα...σημαντικός»

Λεπτομέρειες: «Ο πατέρας...μίμηση»

Κατακλείδα: ΔΕΝ ΕΧΕΙ

B4. Αν θεωρήσουμε ... πετυχαίνει τον σκοπό της αυτό;

1. Αναφορική χρήση της γλώσσας
2. Κυριολεκτική χρήση του λόγου
3. Χρήση γ' προσώπου (αντικειμενικότητα, αποστασιοποίηση)
4. Χρήση υποτακτικής σύνδεσης
5. Χρήση ειδικού λεξιλογίου (φορέας κοινωνικοποίησης, κλπ), προσδίδει εγκυρότητα

B5. Ο τίτλος ...συνυποδηλωτική σημασία.

Ο τίτλος είναι κυριολεκτικός.

Μεταφορικός τίτλος => τα αγκάθια στις σχέσεις γονέων-εφήβων

Θέμα Γ**Μεταξύ του Ζιλιέν ... δείκτες (150-180 λέξεις).**

Η έλλειψη επικοινωνίας και βαθύτερου συναισθήματος μεταξύ πατέρα και γιου οφείλεται στην αρνητική συμπεριφορά του πατέρα, που δεν αποδέχεται τη διαφορετικότητα του γιου. Είναι ιδιαίτερα αυταρχικός και επιβλητικός και τον περιφρονεί βαθιά γιατί δεν έχει μεγάλη σωματική διάπλαση. Ο τελευταίος έχει

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

αναπτύξει συναισθήματα εχθρικά απέναντι στον πατέρα του.

Κειμενικοί δείκτες: διήγηση (αφηγηματικός τρόπος), διάλογος (αφηγηματικός τρόπος), μεταφορές (αντικείμενο περιφρονήσεως, τα μάτια του Ζυλιέν γέμισαν δάκρυα)

Θέμα Δ

Με αφορμή ... (250-300 λέξεις).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1. Πρόλογος: Εισαγωγή στο ζητούμενο της έκθεσης => γενική αναφορά στην έννοια του χάσματος γενεών

2. Κυρίως θέμα

Μορφές εκδήλωσης του φαινομένου

- ✚ Διαφωνίες και διαπληκτισμοί
- ✚ Επικρίσεις και κατηγορίες
- ✚ Σύγκρουση και ρήξη

Αίτια

- ✚ Τα διαφορετικά χαρακτηριστικά νέων-ώριμων
- ✚ Οι διαφορετικές συνθήκες ζωής
- ✚ Η επαναστατική τάση των νέων
- ✚ Η χαλάρωση των οικογενειακών δεσμών

3. Επίλογος: Συνοψίζουμε όσα ειπώθηκαν και κλείνουμε με κάποιες γενικές προτάσεις για την προσέγγιση των γενεών και την ανάπτυξη μιας γόνιμης σχέσης μεταξύ τους.

Γλωσσικές ασκήσεις

1. Να ... τους.

1γ, 2α, 3ε, 4στ, 5δ, 6β

2. Να ... συνώνυμες.

1. μηχανοραφώ
2. ανήθικα
3. αγωνία
4. απραξία
5. παραχάραξη
6. κακές
7. σπύλωσες
8. καυστικός
9. υποταγή
10. σημαντικές, διακινδυνεύονται

3. Να ... στο ισχυρότερο.

Συμπάθεια, αφοσίωση, αγάπη, λατρεία
Εγκρίνω, επιδοκιμάζω, επαινώ, επικροτώ, εκθειάζω
Απορία, έκπληξη, κατάπληξη
Άχρηστος, βλαβερός, ολέθριος
Αδιαφορώ, μισώ, αποστρέφομαι, απεχθάνομαι
Σκληρός, άπρονος, άκαρδος, άγριος, βάρβαρος
Χρήσιμος, αναγκαίος, απαραίτητος
Κάποτε, σπανιότατα, σπάνια, συχνά, συχνότατα, συνήθως
Παρακαλώ, ικετεύω, εκλιπαρώ
Υπερβολή, ψέμα, τερατολογία
Αποδοκιμάζω, επικρίνω, αποπαίρνω, στηλιτεύω, καυτηριάζω
Ασυγκίνητος, απαθής, αναισθητος, ανάλγητος
Αβεβαιότητα, αμφιβολία, αμφισβήτηση, σκεπτικισμός
Ανασκευάζω, αντικρούω, αναιρώ, διαψεύδω

4. Να ...ισοδύναμες.

1. Στηλιτεύω

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

2. Συκοφάντησαν
3. Απομακρύνεται
4. Περιθωριοποιήθηκε
5. Το σημαντικότερο
6. Παλαιόθεν
7. Εμπιστεύομαι

5. Να αντικαταστήσετε τις λέξεις που είναι έντονα γραμμένες με τις αντώνυμους τους.

1. Αποδοκιμάζουν
2. Καταστολή
3. Απορρίψει
4. Δυσχέρανε
5. Αλώβητος
6. Απενεργοποιήθηκε
7. Αναβαθμίστηκε
8. Ρεαλιστικά
9. Διαχωρίσει
10. Έχουν χαλάσει

6. Να βρείτε ... νόημα.

1. Χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα
2. Ο διάβολος έχει πολλά ποδάρια
3. Ο λόγος σου με χόρτασε και το ψωμί σου φάτο.
4. Το ένα χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο.
5. Νηστικό αρκούδι δε χορεύει.
6. Καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα.
7. Σαν θέλει η νύφη και ο γαμπρός τύφλα να 'χει ο πεθερός.
8. Όπου ακούς πολλά κεράσια κράτα μικρό καλάθι.
9. Όπου λαλούν πολλά κοκόρια αργεί να ξημερώσει.
10. Κάνε το καλό και ρίξτο στον γιαλό.

7. Να βρείτε ... παροιμίες.

1. Με λίγα πράγματα προσπαθεί κάτι δύσκολο.
2. Όταν κάποιος μεταβιβάζει τη δουλειά αλλού.
3. Για να αποτρέψουμε τη συναγωγή εύκολων συμπερασμάτων
4. Όταν συμπεριφερόμαστε ανεξέλεγκτα στην απουσία κάποιου υπεύθυνου.
5. Όταν κάποιος καυγαδίζουν για ξένη υποθέσεις.

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

6. Όταν κάποιος επωφελείται για κάτι καλό που συνέβη σε κάποιον άλλο.
7. Οι ικανοί άνθρωποι βρίσκουν λύση στο πρόβλημά τους.
8. Όταν βιαζόμαστε να βγάλουμε συμπεράσματα

8. Να αποδώσετε ... φράσεων.

1. Αποτυγχάνω
2. Αναζωπυρώνω καυγά
3. Απαξιώνω
4. Συμβιβασμός
5. Ενόχληση για ασήμαντο θέμα
6. Μην κατηγορείτε κάποιον που δεν φταίει
7. Νίκη του πιο αδύναμου
8. Κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να πετύχουμε κάτι

9. Υποθέστε .... είναι υπογραμμισμένα;

1. ΜΜΕ
2. Προτερήματα
3. Μειονεκτήματα
4. ΜΜΜ
5. Τέχνες και γράμματα

10. Να αντιστοιχίσετε ... δεύτερη στήλη.

1δ, 2α, 3ε, 4γ, 5β, 6ι, 7στ, 8θ, 9ζ, 10η

11. Παρακάτω ... είναι αυτές οι λέξεις.

1. Αερολογία
2. Κινδυνολογώ
3. Κατακερματισμός
4. Θιασώτης
5. Ιδιοτέλεια
6. Απρόσκοπτος
7. Σφετερίζομαι
8. Ετερόκλητος
9. Χειραφέτηση
10. Στηλιτεύω

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

12. Να αντιστοιχίσετε .... σημασία τους.

1ε, 2δ, 3γ, 4α, 5β

13. Να ... στη δεύτερη στήλη.

Έγκριση – κριτής

Παρέκκλιση – έγκλιση

Σχήμα – κατοχή

Πρόσκληση – κάλεσμα

Έκρηξη – ράγισμα

Τομέας – τμήμα

Πρόσωπο – όραμα

Απλά και Κατανοητά η Γνώση!

Αξίες για μια ζωή!

- ✓ Εξυπνάδα
- ✓ Κριτική Σκέψη
- ✓ Αυτοπεποίθηση

Βρες τον Καθηγητή σου!
στο arnos.gr

Ο Καθηγητής - Δάσκαλος arnos.gr:

- ★ **Διδάσκει** μεθοδικά και οργανωμένα με το Τετράδιο Σπουδής.
- ★ **Καθοδηγεί** το Μαθητή να μαθαίνει βήμα - βήμα.
- ★ Οδηγεί στην **Αυτομάθηση**.
- ★ **Υλοποιεί** τους στόχους του μαθήματος.
- ★ **Πιστοποιεί** με διαγωνίσματα την πρόοδο του Μαθητή.

Γιατί επιλέγω Τετράδιο Σπουδής;

- ★ Είναι απαραίτητο διδακτικό εργαλείο βασισμένο στους στόχους του μαθήματος και τον τρόπο Υλοποίησής του.
- ★ Σε αυτό βρίσκεται το υλικό Διδασκαλίας για τον Καθηγητή και Μελέτης για το Μαθητή.
- ★ Το Τετράδιο Σπουδής σε συνδυασμό με το course οδηγούν το **Μαθητή** στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Είναι το Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο πραγματοποίησης της **online διδασκαλίας με φυσικό τρόπο**.
- ★ Με αυτό **ενημερώνονται** άμεσα **οι γονείς** και **ελέγχουν την πρόοδο** του παιδιού τους.

Τετράδια Σπουδής για:

Λύκειο

Μαθηματικά

Αρχαία

Γλωσσα

Χημεία

16-18
ετών

